ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ ТА СПОРТ

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2021-11-99-23>

УДК 796.33

Анісімов Д.О.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ

РОЛЬ СПОРТИВНИХ ІГОР У ВИХОВАННІ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ КУРСАНТІВ

Анотація. У даній статті описується вплив спортивних ігор на становлення та виховання у курсантів які здобувають вищу освіту у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання професійних якостей та навичок, які необхідні їм для подальшого проходження служби в підрозділах Національної поліції України. Наведено коротку характеристику фізичної культури та спорту як основних напрямків фізичної активності, яка має на меті розвиток професійних якостей курсантів. Окрім цього зазначено, що у молодому віці якісне фізичне виховання є основною рушійною силою, яка формує особистість, оскільки підлітки відкриті та готові до самовдосконалення. Досліджено поняття спортивних ігор, проаналізовано їх місце в фізичній підготовці курсантів які навчаються у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Охарактеризовано футбол, баскетбол та волейбол, як одні з найпопулярніших та найдоступніших ігрових видів спорту.

Ключові слова: спортивні ігри, курсанти, фізична підготовка, баскетбол, футбол.

Anisimov Dmytro

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

THE ROLE OF SPORTS GAMES IN EDUCATION OF PROFESSIONAL QUALITIES OF CADETS

Summary. This article describes the impact of sports games on the formation and upbringing of cadets who receive higher education in higher education institutions with specific conditions for learning the professional qualities and skills they need for further service in the National Police of Ukraine. A brief description of physical culture and sports as the main areas of physical activity, which aims to develop the professional qualities of cadets. In addition, it is noted that at a young age, quality physical education is the main driving force that shapes the personality, as adolescents are open and ready for self-improvement. It is noted that regular exercise plays an important role in the formation of physical fitness, endurance, speed of decision-making and agility. The concept of sports games is investigated, their place in physical training of cadets studying in institutions of higher education with specific conditions of training is analyzed. Football, basketball and volleyball are described as one of the most popular and affordable sports. It is analyzed that basketball promotes the development of both team spirit and each team player individually, and basketball develops agility and quick decision making. Football, in turn, promotes the development of sociability and camaraderie, because the key to victory in a football match is a strong team that has a good relationship between all players in the team. Volleyball also develops team play, but also promotes flexibility of determination and initiative. It is noted that due to the introduction of physical sports in the training of cadets, there is an opportunity to develop all the necessary qualities that must be inherent in police officers for successful service in the territorial police units. However, the emphasis is on the fact that cadets should be interested in self-improvement and development of the necessary qualities that law enforcement officers should have, because without the appropriate interest, to achieve the desired result from the introduction of sports, it is impossible.

Keywords: sports games, cadets, physical training, basketball, football.

Постановка проблеми. Сьогодні до процесу фізичної підготовки поліції висуваються абсолютно нові вимоги. Вона повинна бути гнучкою, розгалуженою та мінливою, здатною задовольнити потреби працівників у цих сферах, виконуючи при цьому спеціальні завдання, щоб відповідати викликам часу.

Фізична культура та спорт – це не лише засоби для зміцнення здоров'я курсантів, поліпшення фізичної підготовленості, стилю дозвілля та збільшення соціальної активності, а й значного впливу на інші аспекти людського життя: працю, мораль та інтелектуальні якості; щодо процесу самооцінки – знання та самовдосконалення.

У молодому віці фізичне виховання може стати важливим засобом формування особистості, оскільки підлітки психологічно відкриті для цієї привабливої та престижної форми діяльності. Регулярні фізичні вправи сприятимуть фізичній підготовці, витривалості, силі, швидкості та спритності, а також підвищенню волі, мужності та рішучості [1].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питанням впливу фізичної підготовки на формування особистості правоохоронця займалося багато вітчизняних вчених, зокрема: Ю. П. Битяк, М. Г. Вербенський, С. М. Гусаров, П. В. Діхтієвський, О. Г. Комісаров, М. В. Корнієнко, К. Б. Левченко, О. С. Остапенко, А. М. Подоляка.

Однак, слід зауважити, що аспект впливу спортивних ігор на розвиток вищевказаних якостей досліджувався не на достатньому рівні.

Мета статті. Визначити місце спортивних ігор при підготовці правоохоронців у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання. Проаналізувати вплив спортивних ігор на заняттях з фізичної підготовки для розвитку фізичних та психологічних навичок курсантів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми полягає в дослідженні впливу волейболу, футболу та баскетболу на розвиток професійних якостей у курсантів.

Виклад основного матеріалу. Курсанти – майбутні офіцери поліції, тому такі критерії як витривалість та високий рівень фізичної підготовки є запорукою ефективної служби в Національній поліції.

Поліцейські повинні долати значний фізичний та психологічний тиск під час виконання своїх прямих обов'язків і завжди повинні бути готові рішуче та вміло припиняти протиправні дії. Для успішного виконання різних завдань необхідно мати фізичну розвиненість та певні навички. Навчання правоохоронців в основному досягається шляхом регулярної фізичної підготовки. Фізична підготовка включає комплекс силових вправ, легку атлетику, єдиноборства та ігрові види спорту, особливо баскетбол, футбол та волейбол.

Завдяки різноманітним фізичним вправам та спортивним іграм розвивається не лише фізична підготовленість курсантів, але й розвиваються їх навички роботи в команді та комунікація між собою.

Фізична підготовка – це навчальний процес, спрямований на всебічний та спеціальний фізичний розвиток, вдосконалення важливих спортивних навичок, покращення функцій та зміцнення здоров'я [5, с. 14].

Основним завданням фізичної підготовки є безперервне збільшення функцій, щоб покращити спеціальні здібності людей, що займаються фізичною культурою, і досягти найкращого ефекту вправ.

Для виконання цих завдань курсанти мають бути залучені до ігрової діяльності. Саме в ігровій діяльності об'єктивно поєднуються два дуже важливі чинники: з одного боку, курсанти займаються практичною діяльністю, з іншого – отримують моральне та естетичне задоволення від них.

Гра є одним з засобів комплексного виховання, та спрямована на всебічну фізичну підготовленість, вдосконалення функцій організму.

Слід зауважити, що футбол, баскетбол та волейбол є найпопулярнішими видами спортивних ігор. Ці види спорту мають багато шанувальників як серед тих, хто займався раніше і захоплюється зараз, так і серед людей, яким подобається баскетбол та футбол за динамічність, азарт спортивної боротьби конкуруючих команд, легкість та невимушеність володіння гравцями м'ячем при виконанні прийомів гри в складних ігрових ситуаціях [1, с. 7].

Баскетбол та футбол виховують колективізм, наполегливість, рішучість, увагу та швидкість мислення; розвивають вміння контролювати свої емоції та покращують базову фізичну форму. Однак, для поліцейського ці якості не є остаточни-

ми умовами для успішного виконання покладених на них завдань.

Сучасні ігрові види спорту характеризуються високою руховою активністю спортсменів. Слід зазначити, що саме поліція потребує високого рівня фізичної підготовленості та витривалості. У баскетболі та футболі фізичну підготовку можна поділити на загальну та спеціальну. Загальна – сила, швидкість, витривалість, спритність. Спеціальна – розвиток командного духу та прагнення до перемоги [4, с. 28].

Слід зазначити, що ігрові види спорту також розвивають високий ступінь рухливості нервових процесів. Спритність дає можливість швидко орієнтуватися в умовах, що постійно змінюються, швидко переходячи від однієї дії до іншої. Заняття з баскетболу та футболу допомагають людині покращити працездатність всього організму, вона сприймає різні фізичні досягнення та зміцнює опорно-руховий апарат. Ігри та спорт безумовно допомагають зміцнити психічне здоров'я та створити умови для активних розваг у стресові періоди. Таким чином, баскетбол та футбол, безперечно, розвивають людину, проте не лише фізично, але і розумово.

Аналіз наукових досліджень доводить, що використання ігрових видів спорту у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, особливо під час підготовки поліцейських є доцільним заходом у системі фізичної підготовки. Адже, баскетбол та футбол, як найбільш розповсюджені види спорту у світі, сприяють виконанню багатьох завдань при підготовці кваліфікованих працівників поліції [2, с. 68].

Система фізичних вправ, базисом для якої слугує баскетбол, також має багатогранний вплив на розвиток фізичного та психічного стану курсантів. Баскетбол покращує сприйняття, концентрацію, пам'ять, розвиває уяву та здібності мислення, що є основою для якісного сприйняття та дотримання правил та умов тренувань або змагань. Окрім того, слугує підґрунтям для координації діяльності окремих спортсменів та всієї команди. Спеціально підібрана ігрова практика в парних, трійкових, командних, рухливих іграх та завданнях з дриблінгу поодиночці створює необмежені можливості, особливо розвиток навичок координації (орієнтація в просторі, швидкість реакції та регулювання рухів, точність диференціації) та здатність оцінювання просторових, силових і часових параметрів рухів [3, с. 70].

Характерними рисами баскетболу є миттєві зміни ситуації, спрямованість складної спортивної діяльності, виконання різних видів діяльності, виконання різних видів спорту з м'ячем і без нього. У ході гри кожен гравець постійно змінює ігрове положення і самостійно вирішує, які дії необхідно виконати, а також коли і як діяти. Такі дії сприяють вихованню учасників творчої ініціативи. Важливо також пам'ятати, що на відміну від усіх командних видів спорту, баскетбол дозволяє продемонструвати індивідуальні здібності кожного гравця, а іноді дозволяє самостійно вирішити результат гри.

Футбол, як засіб фізичного розвитку, розширює можливості естетичного впливу на здобувачів вищої освіти, виховує прагнення до фізичної краси, творчих результатів та естетично вихова-

ної поведінки. У футболі команда є найактивнішим чинником формування особистості. Якщо у всіх є спільна мета, то команда існує; якщо всі працюють разом; якщо досягається психологічна сумісність; чи достатньо високий рівень викладання тренера; якщо члени команди навчаються один у одного тощо. Колективний характер футболу виховує дружбу, спільність та взаємодопомогу, а також цінні моральні якості, такі як почуття відповідальності, повага до партнерів та опонентів, дисциплінованість та ентузіазм. Кожен студент може проявити свої особисті якості: самостійність, ініціативу, творчість. Однак гра вимагає, щоб індивідуальні побажання підпорядковувалися інтересам команди [6, с. 119].

Висновок. Слід зазначити, що сьогодні система фізичної підготовки, яка включає в себе спор-

тивні ігри як баскетбол та футбол набули неабиякої популярності через економічну доступність, емоційність та командний характер гри.

Крім того, слід відмітити, що в деяких випадках ігрові моменти дають змогу моделювати різні життєві ситуації, що виникають в практичній діяльності поліцейського, а вихована при грі звичка дотримуватись встановлених норм і правил поведінки, бути працьовитим, дисциплінованим знаходять свою реалізацію та затребуваність у професійній діяльності.

Також слід відмітити, що роль спортивних ігор при підготовці курсантів не лише розвиває їх фізичні навички, але й сприяє розвитку командних та комунікативних навичок, які стануть в нагоді їм при подальшій службі в лавах Національної поліції України.

Список літератури:

1. Волков О., Волошин А. Вершини українського баскетболу. Київ, 2010. 72 с.
2. Вдовина О.С. Особенности сформированности личностных особенностей студентов, занимающихся различными спортивными играми. *Молодой ученый*. 2014. № 18. С. 68–71.
3. Зашук С.Г., Ивчатова Т.В. Баскетбол в физическом воспитании студентов нефизкультурных вузов. *Педагогика, психология и медико-биологические проблемы физического воспитания и спорта*. 2015. № 5. С. 69–72.
4. Аркуша А.О., Королінська С.В., Ізмайлова Н.І. та ін. Основи техніко-тактичної підготовки в баскетболі : навч. посіб. Харків : НФаУ, 2013. 103 с.
5. Жевага С.І., Пронтенко К.В., Безпалый С.М. та ін. Фізична підготовка перемінного складу вищих навчальних закладів МВС України : навч.-метод. посіб. Житомир : ЖВІ НАУ, 2013. 232 с.
6. Юрчишин Ю.В. Стан та особливості мотивації студентів до рухової активності оздоровчої спрямованості на сучасному етапі реалізації фізичного виховання у ВНЗ. *Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту*. 2012. № 4. С. 118–123.

References:

1. Volkov O., Voloshin A. (2010) Peaks of Ukrainian basketball. Kyiv, 72 p.
2. Widow O.S. (2014) Features of the formation of personal characteristics of students involved in various sports. *Young Scientist*, no. 18, pp. 68–71.
3. Zashchuk S.G., Ivchatova T.V. (2015) Basketball in physical education of students of non-physical education universities. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, no. 5, pp. 69–72.
4. Arkusha A.A., Korolinskaya S.V., Izmailova N.I. and others (2013) Fundamentals of technical and tactical training in basketball: textbook. Kharkiv: NUPh, 103 p.
5. Zhevaga S.I., Prontenko K.V., Bezpal S.M. and others (2013) Physical training of variable staff of higher educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine: educational and methodical manual. Zhytomyr: ZhVI NAU, 232 p.
6. Yurchyshyn Yu.V. (2012) The state and features of students' motivation to motor activity of health-improving orientation at the present stage of realization of physical education in high school. *Pedagogy, psychology and medical and biological problems of physical education and sports*, no. 4, pp. 118–123.